

Foreløbigt referat af drøftelsen 26/11 2010 i Europaudvalget af sagen om forhandlingsdirektiver vedrørende aftalen mellem EU og USA om databeskyttelse

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3051 (retlige og indre anliggender - Justitsministeriets del) den 2.-3. december 2010

Under dette punkt på Europaudvalgets dagsorden forelagde justitsministeren rådsmødedagsordenens punkter 1-20 samt punkt 27.

Integrationsministeren forelagde rådsmødedagsordenens punkter 21-26 under punkt 6 på Europaudvalgets dagsorden.

Justitsministeren: Som det fremgår af dagsordenen for dagens møde, skal jeg forelægge punkter, der behandles på tre forskellige rådsmøder. Det drejer sig om rådsmødet om retlige og indre anliggender, om mødet i transportrådet og om rådsmødet vedrørende landbrug og fiskeri.

Jeg vil først vende mig mod rådsmødet om retlige og indre anliggender, der afholdes torsdag og fredag i næste uge i Bruxelles. Udvalget har modtaget et samlenotat om sagerne på rådsmødet, og jeg kan oplyse, at dagsordenens punkt 17 er til forhandlingsoplæg, mens de øvrige punkter forelægges til orientering.

Jeg har lige inden dette møde fået at vide, at formandskabet formentlig alligevel ikke vil forelægge punkt 17 til vedtagelse, men kun til politisk drøftelse. Derfor bliver det formentlig ikke nødvendigt at få et forhandlingsoplæg i dag. Men nu forelægger jeg det alligevel til forhandlingsoplæg, så der foreligger et forhandlingsoplæg.

Rådsmødet er det sidste RIA-rådsmøde under det belgiske formandskab, og der er derfor ganske mange punkter på dagsordenen. Det skal dog bemærkes, at en del af punkterne alene er sat på rådsmødedagsordenen med henblik på en statusorientering, ligesom det også kan nævnes, at en del af punkterne er forslag til rådskonklusioner, hvis rækkevidde i hvert fald set fra et dansk synspunkt er forholdsvis beskedne.

Jeg vil i det følgende koncentrere mig om de væsentligste af sagerne, men udvalget er naturligvis velkommen til også at spørge til de sager, som jeg ikke selv nævner.

FO 17. Forhandlingsdirektiver vedrørende aftalen mellem EU og USA om databeskyttelse

– Vedtagelse

KOM [2010] 0252

Rådsmøde 3051 - bilag 2 (samlenotat side 119)

EU-note (10) - E 9 (notat af 2/11-10)

Udvalgsmødereferat:

EUU alm. del (10) – bilag 94 (side 195, udgik af dagsordenen for mødet i EEU 5/11-10)

Kommissionens pressemeddelelse fra 26. maj 2010:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/609&type=HTML>

Udkast til Rådets forhandlingsoplæg til Kommissionen - offentliggjort på det hollandske parlaments hjemmeside:

http://www.eerstekamer.nl/eu/europeesvoorstel/com_2010_252/2_en/document/f=/viiay61zde1.pdf

Notat fra den svenske regering til Riksdagen:

http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=251&doktyp=fpm&dok_id=GX06FPM100&rm=2009/10&bet=FPM100

Justitsministeren: Dagsordenens punkt 17 drejer sig om EU-USA-aftalen om databeskyttelse.

Jeg forelægger sagen for udvalget i dag med henblik på forhandlingsoplæg. Vi har som nævnt netop fået at vide, at formandskabet alligevel ikke sætter sagen på til vedtagelse, men kun til politisk drøftelse. Men jeg forelægger alligevel forhandlingsoplæg. Der er tale om et forhandlingsmandat til en generel rammeaftale, der vil have betydning i forbindelse med indgåelse af senere konkrete aftaler mellem USA og EU om udveksling af personoplysninger. Sagen var oprindeligt sat på rådsmødedagsordenen med henblik på vedtagelse af forhandlingsmandat til Kommissionen.

Det forventes, at Kommissionen på rådsmødet vil fremlægge et udkast til forhandlingsmandat – eller i hvert fald lægge op til en politisk drøftelse af sådan et – der vil bemyndige Kommissionen til at forhandle en generel aftale mellem EU og USA om rammerne for udveksling af personoplysninger som led i forebyggelse, efterforskning og forfølgning af kriminalitet, herunder terrorisme, inden for det politimæssige og retlige samarbejde.

Den generelle aftale, som mandatet vil give Kommissionen mulighed for at forhandle, vil ikke i sig selv indebære en ret til at udveksle personoplysninger mellem EU og USA. Det er derimod tanken, at aftalen skal indeholde nogle generelle databeskyttelsesretlige principper, som vil kunne lægges til grund ved kommende

konkrete aftaler om udveksling af personoplysninger mellem EU og USA. Det vil være aftaler som f.eks. SWIFT-aftalen om udveksling af betalingsoplysninger.

Det præcise indhold af det forhandlingsmandatet, som Kommissionen gerne vil have, kendes endnu ikke, men det forventes, at Kommissionen vil præsentere nogle overordnede databeskyttelsesretlige principper, der vil skulle udmøntes nærmere i en kommende generel aftale.

Det forventes, at mandatet lægger op til, at den generelle aftale bl.a. indeholder et krav om, at al data skal behandles ud fra bl.a. proportionalitets- og rimelighedshensyn, og at data som altovervejende udgangspunkt ikke må behandles til andre formål end forebyggelse, efterforskning og forfølgning af kriminalitet, herunder terrorisme, inden for det politimæssige og retlige samarbejde.

Det forventes også, at mandatet lægger op til, at den generelle aftale indeholder særlige begrænsninger med hensyn til behandling af særligt følsomme personoplysninger, herunder oplysninger om politisk overbevisning, religiøst tilhørsforhold mv.

Endvidere forventes det, at forhandlingsmandatet lægger op til, at en generel aftale tager højde for, at behandling af personoplysninger vil skulle være underlagt uafhængigt tilsyn fra databeskyttelsesmyndigheder som f.eks. Datatilsynet. Dette indebærer bl.a., at der kan føres tilsyn med, at rettigheder som f.eks. indsigt i egne oplysninger, retten til berigtigelse, sletning og blokering af urigtige oplysninger samt regler om oplysningspligt overholdes.

FO Fra dansk side er vi samlet set positive i forhold til forhandlingsmandatet.

Dette skyldes hovedsageligt, at mandatet gerne skulle lede frem til en generel aftale mellem EU og USA om nogle grundlæggende databeskyttelsesprincipper, der samlet set vil udgøre et godt og robust udgangspunkt for fremtidige aftaler om udveksling af personoplysninger.

Og vi regner med, at grundtanken i mandatet vil være, at der i forholdet mellem EU og USA som udgangspunkt skal gælde de samme regler, som gælder internt i EU, når det drejer sig om udveksling af personoplysninger som led i forebyggelse, efterforskning og forfølgning af kriminalitet, herunder terrorisme, inden for det politimæssige og retlige samarbejde.

Jeg kan i øvrigt nævne, at Europa-Parlamentet tidligere har givet udtryk for, at der bør forhandles en generel databeskyttelsesaftale med USA, således at fremtidige konkrete aftaler om udveksling af personoplysninger mellem EU og USA – som f.eks. SWIFT-aftalen og PNR-aftalerne om udveksling af passageroplysninger – har det fornødne databeskyttelsesretlige grundlag.

Der er fra EU's side endnu ikke taget stilling til spørgsmålet om hjemmel for den generelle aftale. Da aftalen som nævnt finder anvendelse inden for det politimæssige og retlige samarbejde, er der imidlertid meget, der taler for, at den vil være omfattet af det danske retsforbehold.

Det er dog blevet drøftet – men endnu ikke afklaret – om der skal være tale om en såkaldt "blandet aftale". Dette vil i givet fald – med få ord – betyde, at den generelle aftale skal være bindende både for EU og for de enkelte medlemsstater.

Hvis Danmark på et rådsmøde vælger at tilslutte sig en sådan aftale, vil den være bindende for Danmark som en folkeretlig aftale.

Per Clausen ville ikke give justitsministeren det ønskede forhandlingsoplæg, fordi justitsministeren siger, han er positiv over for et forslag, han ikke kender indholdet af, og hvor papirerne ikke foreligger.

Han mindede om, at sagen har en lang historik, og at der er store og væsentlige uenigheder mellem EU og USA, f.eks. om hvorvidt man har ret til domstolsprøvelse. Det synes EU, man skal have, mens man i USA mener, at det har man kun, hvis man er amerikansk statsborger eller har varigt ophold i USA. Vi kan ikke lave en aftale, der fratager EU's borgere denne rettighed.

Per Clausen pegede på, at hvis man deler informationer med den amerikanske efterretningstjeneste, deler man også informationer med alle de efterretningstjenester, USA har gode relationer til, herunder Pakistan.

Lone Dybkjær mindede om, at Det Radikale Venstre helt fra starten havde været dybt skeptisk over for at overlade alt for mange data til USA – uanset alle mulige besværgelser.

Hun spurgte, om en aftale som den foreslåede ville have haft betydning for sagen i forbindelse med overvågning af den amerikanske ambassade i København.

Formanden pegede på, at udkastet til Kommissionens forhandlingsmandat ligger på det hollandske parlaments hjemmeside, og at den svenske regering har skrevet et udmærket notet til Riksdagen om samme sag. Hun spurgte, om justitsministeren har set det og på den baggrund vil oplyse, hvad den danske regerings holdning er til det.

Pia Adelsteen forstod simpelt hen ikke, hvad det er, regeringen beder om. Man har en masse formodninger om, hvad man skal diskutere, men det er ikke nok. Hun kunne ikke sige ja til et mandat, som man ikke ved hvad indeholder.

Meta Fuglsang syntes også, det kunne være svært at give mandat, når man ikke ved, hvad det drejer sig om.

Hun ville gerne have mere præcise oplysninger om, hvem der havde adgang til hvilke oplysninger, og hvem der skal kontrollere.

Kim Mortensen opfattede det lidt som en blankocheck, regeringen ville udstede. Han spurgte, på hvilken måde justitsministeren vil vende tilbage til Europaudvalget. Vil han gøre det, når der foreligger en konkret aftale mellem EU og USA – og før vi har sagt ja til den – og skal der så gives et nyt mandat?

Han gik ud fra, at borgerne i EU og USA ville blive behandlet på lige vilkår. Han gik også ud fra, at regeringen arbejdede for, at aftalen blev så minimal som mulig. Han ville gerne vide, hvilken tilgang regeringen havde til de kommende forhandlinger.

Justitsministeren sagde, at på det kommende rådsmøde vil der komme en politisk drøftelse, idet ideen om, at der skal træffes en afgørelse, tilsyneladende er droppet.

Justitsministeren syntes ikke, det var korrekt at sige, at vi ikke kan sige noget om, hvad der ligger i forhandlingsmandatet til Kommissionen. Han havde redegjort for regeringens forventninger til det forhandlingsmandat, Kommissionen ønsker. Han ønskede mandat til at give Kommissionen et forhandlingsmandat, som faldt inden for de rammer, han havde redegjort for. Vi har set et udkast til forhandlingsmandatet, men vi har ikke set det endelige forhandlingsmandat. Hvis det endelige forhandlingsmandat falder uden for de nævnte rammer, ville justitsministeren vende tilbage til Europaudvalget.

Justitsministeren sagde til Per Clausen, at der er enighed om, at borgerne skal have adgang til domstolsprøvelse. Det fremgår af det udkast, regeringen har set.

Justitsministeren sagde i anledning af Kim Mortensens bemærkninger om den videre proces, at nu beder regeringen om forhandlingsoplæg til at give et mandat til Kommissionen, og så vil regeringen komme tilbage til Europaudvalget, når man skal foretage den endelige godkendelse af aftalen, når Kommissionen har forhandlet videre, og aftalen på et tidspunkt er kommet på plads.

Pia Adelsteen ville, inden hun tog stilling til forhandlingsoplægget, gerne vide, hvad der sker, hvis vi giver justitsministeren et mandat i dag, og så, når resultatet af forhandlingerne foreligger, synes, at resultatet er helt ad Pommern til. Kan vi så sige nej?

Meta Fuglsang pointerede, at vi må se på, hvem der er den anden part i aftalen, nemlig USA, som har problemer på det retssikkerhedsmæssige område. Det er derfor, flere er bekymret for at give Kommissionen et forhandlingsmandat, som man ikke kender præcist. Der må være en grænse for, hvad Danmark er parat til at acceptere.

Der står i samlenotatet, at forslaget kan være omfattet af vort retlige forbehold. Hvornår ved vi det?

Har man tænkt sig at sige nej, når der kommer et udkast til en aftale, men siger ja til at give et forhandlingsmandat til Kommissionen nu for at få indflydelse på forhandlingerne? Hun ville gerne have en fornemmelse af, hvad regeringens holdning vil være.

Lone Dybkjær syntes ikke, papirerne var særligt indholdsrige. Vi kender ikke forslaget, men regeringen forholder sig alligevel generelt positivt til det. På den baggrund mente hun ikke, Europaudvalget kan give forhandlingsoplæg. Regeringen kan måske komme udenom ved at sige, at der ikke behøves noget forhandlingsoplæg i dag.

Hvis der kom en aftale, ville den så spille en rolle for de danske personer, som var blevet registreret i forbindelse med overvågningen af den amerikanske ambassade?

Per Clausen mente, det ville være uheldigt at sig ja til et forhandlingsmandat til Kommissionen nu og så sige nej, når resultatet af forhandlingen foreligger. Det er ikke nok, at justitsministeren har en formodning om, hvad forhandlingsmandatet går ud på. Det må stå fuldstændig fast, at EU vil kræve, at der skal være mulighed for domstolsprøvelse af lovligheden af den offentlige myndigheds behandling af persondata.

Han tilføjede, at han godt var klar over, at et argument for at få en samlet aftale med USA kunne være, at man så ville få ophævet alle de meget, meget dårlige aftaler, som nogle lande har med USA.

Hvordan forestiller man sig, at man kan sikre, at informationerne ikke kommer i forkerte hænder? I den forbindelse gjorde han opmærksom på, at vi ved, at USA samarbejder med efterretningstjenester, som ikke er kendt for at overholde de demokratiske regler, bl.a. i Pakistan. Det kan godt få meget alvorlige konsekvenser for mennesker, der bor i Danmark.

Kim Mortensen sagde, at spørgsmålet er, om udvalget reelt har en chance for at sige nej, når justitsministeren vender tilbage til udvalget, når der foreligger en aftale. Han syntes, justitsministeren sprang let hen over, hvad der er regeringens bundlinje i disse forhandlinger. Der står i samlenotatet, at vi ikke kender de andre medlemsstaters holdning, men vi må da kende den danske regerings holdning.

Der bliver sagt, at det skal være en meget minimal aftale, at borgere i USA og EU skal behandles på lige fod, at der skal være proportionalitet, og at de oplysninger, der bliver givet, ikke må kunne misbruges. Men han syntes, han manglede svar på, hvor grænsen ligger for Danmark.

Formanden efterlyste svar på sine spørgsmål.

Hun ville gerne vide, om vi kan ændre på en aftale, hvis den først er indgået.

Justitsministeren svarede Pia Adelsteen og formanden, at vi godt kan sige nej til den færdige aftale, men vi kan blive stemt ned, hvis de fleste andre lande siger ja.

Justitsministeren svarede Meta Fuglsang, at hvis hjemmelsgrundlaget er inden for det retlige område, så har vi et forbehold, men hvis hjemmelsgrundlaget er et andet, så er det ikke sikkert. Det er endnu ikke afklaret, hvad hjemmelsgrundlaget vil blive. Han ville gætte på, at det ville være omfattet af vores retlige forbehold, men han kunne ikke vide det på nuværende tidspunkt.

Justitsministeren svarede Lone Dybkjær, at aftalen ikke er relevant i forbindelse med ambassadeovervågningen, idet der ikke er tale om udveksling af oplysninger.

Han sagde til Per Clausen, at der før overgivelse af oplysninger til tredjeland kræves samtykke fra overførselslandet, tredjelandet skal have et passende databeskyttelsesniveau, og den registrerede skal så vidt muligt underrettes om videregivelsen.

Justitsministeren syntes, han havde redegjort meget godt for de forventninger, man havde til Kommissionens forhandlingsmandat. Han gentog det, han havde sagt om, hvad en aftale skal indeholde. På den baggrund syntes han, vi fra

dansk side skal deltage i forhandlingerne, idet det er vigtigt at få en generel aftale mellem USA og Europa, som vi kan have glæde af i fremtidige drøftelser om konkrete aftaler.

Han havde redegjort for, hvorfor han havde ment, at der var et godt grundlag for at bede om et forhandlingsoplæg, men han havde ikke lyst til at lægge pres på, når vi er kommet i en situation, hvor han ikke behøver et forhandlingsoplæg, fordi sagen kun kommer til politisk drøftelse.

ÆF Derfor trak han forhandlingsoplægget tilbage. Så kunne han vende tilbage inden næste rådsmøde, idet man så ville vide noget mere.

Lone Dybkjær syntes, justitsministeren skulle nævne i drøftelserne, hvilke minimumskrav vi har, f.eks. vedrørende videregivelse af oplysninger til tredjelande.

Hun var med på, at det med ambassaden ikke kræver udveksling af oplysninger, men det går vel begge veje, så kan vi få oplysning fra amerikanerne om dem, de har overvåget.

Meta Fuglsang konstaterede, at justitsministeren havde trukket sit forhandlingsoplæg, men hun ville gerne vide, hvad han ville gå ned og slås for i den politiske drøftelse.

Kim Mortensen syntes, det var den rigtige løsning, at justitsministeren trak sit forhandlingsoplæg på nuværende tidspunkt, idet det er bedst, at det er et bredt flertal i Folketinget, der står bag regeringens holdning.

Justitsministeren mindede om, at han startede mødet med at sige, at der lige var sket det, at der ikke var behov for noget mandat i dag, men at han bad om det alligevel. Han ville ligesom Kim Mortensen hellere have, at der stod et bredt flertal bag ham, og derfor havde han udsat at søge om forhandlingsoplæg.

Han ville lægge vægt på, at formålet med dataudvekslingen skal stå klar. Derefter gentog justitsministeren det, han havde sagt i sin indledning. Han tilføjede, at der var enighed om, at der skal være mulighed for domstolsprøvelse.

Han gentog over for Lone Dybkjær, at han ikke mente, aftalen ville være relevant i forbindelse med ambassadeovervågningen, som drejer sig om retten til at registrere nogle oplysninger.

Formanden konstaterede, at justitsministeren havde udskudt forelæggelse af forhandlingsoplæg.